

теме, везане за савремену тематику, као на пример: постомдернизам и крај уметности. Осим *наведених приступа*, доминирају још два, која шире одјекују у хуманистичким наукама: један тематизује настанак Хегелове естетике, њене различите ступњеве, утицај на савремену епоху и сл., а други њену рецепцију, тј. представља даље манифестовање историцистичког приступа. У оквиру свих ових приступа занимљиви су покушаји да се објасни на који начин би Хегел одговорио на савремене форме уметности. Гадамер тврди следеће: „када би се Хегел данас срео са последицама које је произвела рефлексивна форма Гетеове поезије, када би се сусрео са поновним откривањем барока и алегорије у нашем веку, када би могао да види и све друге облике модерне уметности и анти-уметности, вероватно би и он запао у грешку да прелаз са поезије на филозофију означи као историјски прелаз“. Са друге стране, постоје ставови да би Хегел, да је данас писао *Естетику*, врло вероватно заменио *драму - филмском уметношћу*, као врхунцем свих уметничких жанрова!

Хајдегер упућује на Хегелов став да се у филозофији као таквој, у њеној садашњој, последњој фази, садржи све што се створило током миленијумâ: она је резултат *свега претходног*. Филозофија се заиста завршава у систему *спекулативног идеализма*, достижући своју кулминацију, сматра он, али сматра да је потребно објаснити на шта тачно Хегел мисли када говори о *довршењу или крају*. Упркос бројном негодовању када су у питању Хегелове тезе о *крају уметности, крају историје или крају филозофије*, и покушајима да се оне оповргну тиме што и уметност и историја и филозофија *још постоје*. Хајдегер сматра да није спорно то што нпр. филозофија постоји и данас, јер Хегел не говори о довршењу у смислу *престанка постојања* одређене форме духа: „тврдња о довршењу филозофије не значи да је филозофија дошла до краја у смислу престанка и прекида. Пре довршење даје тек могућност разноврсних трансформација све до најједноставнијих облика“. Хајдегер, М., „Хегел и Грци“, у: *Путни знакови*, стр. 379-380.

Кроче, на пример, луцидно запажа да је *после Хегела реч само о помицању шаховских фигура* – уметност – религија – филозофија. Хегел излаже форму уметност-религија-филозофија, Weisse – филозофија-уметност-религија, Vischer – религија-уметност-филозофија. „Остаје“ још само комбинација: уметност-филозофија-религија. - Грлић, Д., *Естетика*, II том стр. 78. Грлић сматра да Хегел жртвује уметност због естетике, јер је једини начин да се спасу естетика и њен појмовни приступ, проглашење уметности за *нешто што је прошло*. Грлић, Д., *Естетика*, III том, стр. 13.